

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 31.10.2001
KOM(2001) 616 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

**LIITTYMISTÄ EDELTÄVÄÄ
RAKENNEPOLITIIKAN VÄLINETTÄ (ISPA)
KOSKEVA VUOSIKERTOMUS 2000**

[SEC(2001) 1726]

KOMISSION KERTOMUS

LIITTYMISTÄ EDELTÄVÄÄ RAKENNEPOLITIIKAN VÄLINETTÄ (ISPA) KOSKEVA VUOSIKERTOMUS 2000

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Yhteenveto	5
1.1.	Yleiskatsaus ISPA-välineeseen	5
2.	Täytäntöönpanoperiaatteet ja myönnetty tuki	10
2.1.	Strategiset tavoitteet	10
2.2.	Ympäristö	11
2.2.1.	Osallistuminen yhteisön ympäristöpolitiikan toteuttamiseen	11
2.2.2.	ISPA-budjetti 2000 – ympäristösektori alasektoreittain	12
2.3.	Liikenne	12
2.3.1.	Osallistuminen yhteisön liikennepolitiikan toteuttamiseen	12
2.3.2.	TINA-käytävät	14
2.3.3.	ISPA-budjetti 2000 – liikennesektori alasektoreittain	15
2.4.	Hankkeiden valmistelu, tarkastelu ja arviointi	16
2.4.1.	Hankkeiden valmistelu ja tarkastelu	16
2.4.2.	Hankkeiden täytäntöönpano ja jälkiarviointi	17
2.5.	Julkiset hankinnat	18
2.6.	Talousarvion täytäntöönpano: määrärahat, maksusitoumukset ja maksut	18
2.7.	Tukiosuudet	20
3.	Rahoitustukea koskeva yhteenveto	22
4.	Koordinointi ja yhteistyö	32
4.1.	Phare ja Sapard	32
4.2.	Euroopan investointipankki (EIP)	33
4.3.	Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD)	35
4.4.	Pohjoismaiset pankit ja rahoituslaitokset	36
5.	Tekninen apu	37
5.1.	Selvitys varojen käytöstä vuonna 2000	37

5.2.	Teknisen avun sopimukseen osoitetut budjettivarat.....	38
6.	Toimielinten välinen vuoropuhelu, tiedotus ja julkisuus	38
6.1.	Tiedottaminen jäsenvaltioille ja tuensaajamaille	38
6.2.	Vuoropuhelu hallituksista riippumattomien järjestöjen kanssa	39
6.3.	Tiedotus ja julkisuus	40

Esipuhe

Tämä ISPA-toimia koskeva vuosikertomus kattaa kalenterivuoden 2000. Se on ensimmäinen uudesta, Agenda 2000 -asiakirjalla perustetusta, liittymistä edeltävästä välineestä laadittu vuosikertomus.

Kertomuksen muoto noudattaa ISPA-asetuksen säännöksiä, ja siinä huomioidaan uuden rahoitusvälineen ensimmäisen toimintavuoden esittelyä koskevat vaatimukset.

Toivottavasti asiakirjasta on hyötyä Euroopan unionin laajentumisesta kiinnostuneille.

1. YHTEENVETO

Luxemburgissa joulukuussa 1998 pidetyssä huippukokouksessa Eurooppa-neuvosto hyväksyi uuden strategian ehdokasmaiden valmisteleminen laajentumiseen. Se myönsi merkittävästi lisää rahoitusvaroja jäsenyyden edistämiseksi. Berliinissä 26. maaliskuuta 1999 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa hallitusten tai valtioiden päämiehet pääsivät poliittiseen sopimukseen Agenda 2000 -asiakirjasta. Agenda 2000 on toimintaohjelma, jonka päätavoitteina on vahvistaa yhteisön politiikkoja ja antaa Euroopan unionille uusi rahoituskehys kaudelle 2000–2006 laajentuminen huomioon ottaen. Vuoden 1999 toukokuussa Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio tekivät uuden toimielinten välisen sopimuksen, joka velvoittaa ne noudattamaan rahankäytölle asetettuja ylärajoja. Mainitut aloitteet loivat perustan liittymistä edeltävien välineiden rahoituskehykselle, joka rajaa ehdokasmaille myönnettävän liittymistä edeltävän tuen 3 120 miljoonaa euroon vuodessa kaudella 2000–2006 (vuoden 1999 hintoina).

Liittymistä edeltävä rakennepolitiikan väline, ISPA, on Euroopan yhteisön rahoitusväline, joka on suunniteltu auttamaan kymmentä Keski- ja Itä-Euroopan tuensaajamaata saavuttamaan EY:n vaatimukset ympäristön ja liikenteen alalla.

"ISPA-asetuksen" mukaan (neuvoston asetus (EY) N:o 1267/1999, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1999, liittymistä edeltävästä rakennepolitiikan välineestä):

"ISPA:sta myönnetään tukea, jolla on tarkoitus osaltaan edistää seuraavien jäsenyyttä hakeneiden maiden Euroopan unioniin liittymisen valmistelua: Bulgaria, Latvia, Liettua, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Tšekin tasavalta, Unkari ja Viro, jäljempänä 'tuensaajamaat', taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden alalla ympäristö- ja liikennepolitiikan osalta [...]".

ISPA:a ohjaavat liittymiskumppanuudet ja yhteisön säännösten omaksumista koskevat kansalliset ohjelmat, ja siinä noudatetaan samanlaista lähestymistapaa kuin koheesiorahastossa ympäristön ja liikenteen alalla toimien.

1.1. Yleiskatsaus ISPA-välineeseen

Vuosi 2000 oli ISPA:n ensimmäinen toimintavuosi. Ennen kuin hankkeet (joita ISPA-asetuksessa kutsutaan 'toimenpiteiksi') esiteltiin ISPA-hallintokomitealle, tuensaajamaita pyydettiin valmistelemaan ISPA-investointistrategiat liikenne- ja ympäristösektoreille. Nämä asiakirjat ohjaavat ISPA-hankkeiden valintaa ja muodostavat yhteyden mainittujen sektoreiden yhteisön säännösten mukaisten investointien ja valittujen ISPA-hankkeiden välille. Vuoden 2000 syksyyn mennessä kaikkien kymmenen maan strategiat oli esitelty ISPA-hallintokomitealle.

Kaikkiaan 85 hanketta sai positiivisen lausunnon ISPA-hallintokomitealta, joka kokoontui vuonna 2000 neljä kertaa (kesä-, heinä-, loka- ja marraskuussa). Hankkeista muodostuu yhteensä 2,09 miljardin euron ISPA-tuki. Vuoden 2000 talousarviosta sidottiin 75 hanketta (997 miljoonaa euroa – budjettikohta B7-020 B); muut kymmenen hanketta, jotka saivat myönteisen lausunnon, sidotaan vuoden 2001 talousarviosta.

Vuoden 2000 ISPA-budjettiin hyväksytyjen hankkeiden keskimääräinen arvo on noin 13 miljoonaa euroa. Yhteisön keskimääräinen rahoitusosuus oli 64 prosenttia hankkeen kustannuksista, mikä on vähemmän kuin normaali ISPA:n enimmäisrahoitustaso eli 75 prosenttia. Loppurahoitus saadaan joko kansallisista lähteistä (keskushallinto, alue- ja paikallishallinto), kansainvälisistä rahoituslaitoksista tai kahdenvälisiltä rahoittajilta. Slovakiaa ja Sloveniaa lukuun ottamatta vuodelle kohdistettujen maakohtaisten varojen prosentuaalinen keskiarvo saavutettiin.

Vuonna 2000 hyväksytyt hankkeet, mukaan luettuina teknisen avun hankkeet, jakautuivat melko tasaisesti ympäristö- ja liikennesektorien kesken: 39 ympäristöalan hanketta saivat yli 46 prosenttia vuoden 2000 budjetista ja 36 liikennealan hanketta saivat yli 53 prosenttia vuoden 2000 budjetista. Hienoinen ero kahden sektorin välillä johtui Puolan kahden ympäristöalan hankkeen (arvoltaan yli 41 miljoonaa euroa) siirtämisestä vuoden 2001 budjettiin.

Yli 64 prosenttia ympäristösektorin varoista käytetään viemärointiin ja vedenkäsittelyhankkeisiin. Liikennesektorilla painopiste oli rautatiehankkeissa, jotka muodostavat yli puolet tämän sektorin budjetista. Tämä on yhteisön liikennealoitteita koskevan politiikan mukaista. Etusijalla olivat myös hankkeet, jotka edistivät liikenneturvallisuutta ja liikennevirtojen erottamista. Sektorin analysointi yleiseurooppalaisten liikennekäytävien mukaan osoitti, että yli 30 prosenttia liikennebudjetista osoitetaan käytävään IV. Käytävän III hankkeet saivat noin 14,2 prosenttia ja käytävän II hankkeet 13,5 prosenttia.

Kolmetoista teknisen avun (TA) hanketta on sidottu vuoden 2000 budjetista; niistä neljä liittyy ympäristöalan ja yhdeksän liikennealan hankkeiden valmisteluun. Nämä TA:t ovat olennaisen tärkeitä hallintokomitealle vuosina 2001 ja 2002 esiteltävien hankkeiden valmistelulle.

Varoja on myös osoitettu tukemaan yhteisön osallistumista kansainväliseen Tonavan kulkuväylän raivausrahastoon. Vuoden 2000 budjetista sidottiin 7,5 miljoonaa euroa. Phare ja Obnova – yhteisön ohjelma Bosnialle ja Hertsegovinalle, Kroatialle, Jugoslavian liittotasavallalle ja entiselle Jugoslavian tasavallalle Makedonialle annettavasta avusta – osallistuivat myös mainittuun hankkeeseen, Phare 7,5 miljoonalla eurolla ja Obnova 7 miljoonalla eurolla.

Hankkeiden osalta noin 390 miljoonaa euroa vuoden 2001 määrärahoista on jo sidottu vuoden 2000 aikana päätettyinä hankkeina (koska ISPASTA rahoitettavat investointihankkeet toteutetaan usean vuoden aikana, hankkeet vaativat yleensä yli yhden vuoden ajalle ulottuvaa maksusitoumusta).

Vuoden 2001 ohjelmatyön painopisteet ovat samat kuin vuonna 2000: korkealaatuisten hankkeiden esittäminen hallintokomitealle, jotta kullekin maalle myönnettyjen varojen prosentuaalinen keskiarvo saavutetaan, tasapainon saavuttaminen ympäristöalan hankkeiden ja liikennesektorin ja toisaalta rautatie- ja maantiesektorin välillä. Tavoitteena on myös laajentaa toimia ilman saastumishankkeisiin sekä tehdä yhteistyötä yksityissektorin kumppaneiden kanssa. Tämä riippuu kuitenkin ratkaisevasti tuensaajamaiden valmiudesta esitellä sopivia hankkeita komissiolle.

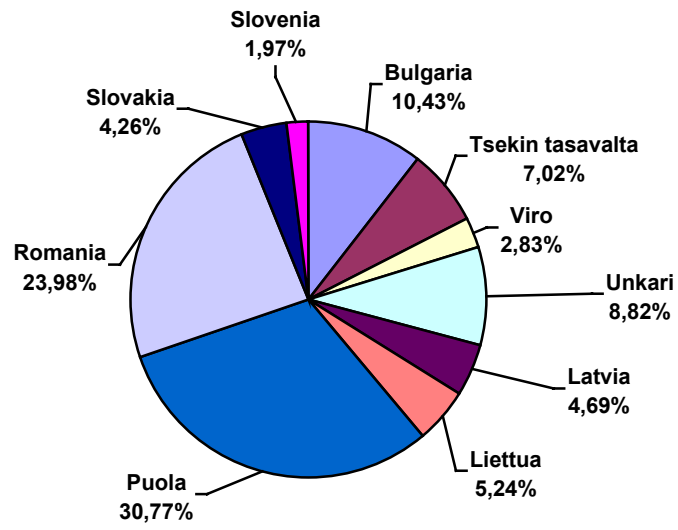
Taulukko 1: ISPA-budjetti 2000 (budjetin maa- ja sektorikohtainen erittely)

Liikenne- ja ympäristöhankkeiden välinen tasapaino prosentteina maksusitoumusmäärärahoista								
Tuensaaja-maa	Liikenne		Ympäristö		Tekninen apu		YHTEENSÄ	
	ISPA-varat euroa	%	ISPA-varat euroa	%	ISPA-varat euroa	%	ISPA-varat euroa	%
Bulgaria	52 000 000	49,98	52 045 600	50,02	0	0	104 045 600	10,43
Tšekin tasavalta	41 671 864	59,54	27 588 844	39,42	728 000	1,04	69 988 708	7,02
Viro	11 331 126	40,15	15 808 281	56,02	1 080 000	3,83	28 219 407	2,83
Unkari	43 825 000	49,81	42 573 123	48,38	1 592 580	1,81	87 990 703	8,82
Latvia	19 925 328	42,62	26 568 260	56,83	255 000	0,55	46 748 588	4,69
Liettua	34 042 528	65,16	18 200 000	34,84	0	0	52 242 528	5,24
Puola	173 085 066	56,39	130 258 589	42,44	3 614 000	1,18	306 957 655	30,77
Romania	118 627 137	49,59	120 601 333	50,41	0	0	239 228 470	23,98
Slovakia	30 853 200	72,66	11 606 372	27,34	0	0	42 459 572	4,26
Slovenia	7 500 000	38,20	11 175 275	56,91	960 000	4,89	19 635 275	1,97
YHTEENSÄ	532 861 249	53,42	456 425 677	45,76	8 229 580	0,83	997 516 506	

Taulukko 2: ISPA-varat sektoreittain – budjetin 2000 maksusitoumukset

ISPA-tuki sektoreittain – budjetin 2000 maksusitoumukset				
ISPA-budjetti 2000	ISPA-varat euroa	% ISPA- varat/ sektori	Hankkei- den luku- määrä	
YMPÄRISTÖ				
Juomavesi	27 535 927	5,98	3	
Juoma- ja jätevesi	42 568 260	9,24	4	
Jäteveden käsittely	296 696 243	64,38	24	
Kiinteiden jätteiden käsittely	94 020 967	20,40	8	
Ilman saastuminen	0	0	0	
Ympäristösektorin ISPA-budjetti yhteensä	460 821 397	46,20	39	
<i>josta teknisen avun (TA) osuus oli:</i>				
TA-juomavesi	228 000	0,02	1	
TA-jäteveden käsittely	4 167 720	0,42	3	
TA-ympäristön osuus ISPA-budjetista yhteensä	4 395 720	0,44	4	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Maantie	224 790 797	41,88	15	I, III, IV, VI, IX, IXB
Rautatie	283 584 312	52,84	19	II, IV, IX-V, V, V(10), VA, IXB, E-W
Lentokentät	28 000 000	5,22	1	Ei osoitettu
Rautatie/maantie	320 000	0,06	1	Ei osoitettu
Liikennesektorin ISPA-budjetti yhteensä	536 695 109	53,80	36	
<i>josta teknisen avun (TA) osuus oli:</i>				
TA-maantie	620 000	0,06	2	
TA-rautatie	2 893 860	0,29	6	
TA-maantie/rautatie	320 000	0,03	1	
TA-liikenteen osuus ISPA-budjetista yhteensä	3 833 860	0,38	9	
sektorin hankkeet yhteensä	989 286 926	99,17	62	
Tekninen apu yhteensä	8 229 580	0,83	13	
Tuki yhteensä	997 516 506		75	

Kaavio 1: ISPA-varojen jako saajamaiden kesken

2. Täytäntöönpanoperiaatteet ja myönnetty tuki

2.1. Strategiset tavoitteet

ISPA rahoittaa yksittäisiä hankkeita, jotka tutkitaan tapauskohtaisesti. Tehokas hankkeiden tunnistaminen vaatii kuitenkin strategiaa, jossa määritellään tärkeimmät tavoitteet ja hankkeet, joiden avulla asetetut tavoitteet voidaan parhaiten saavuttaa. Sen vuoksi kukin tuensaajamaa on valmistellut strategia-asiakirjan liikenne- ja ympäristösektorille, ja nämä strategiat muodostavat ISPA-tuen kehyksen.

Maakohtaisten strategia-asiakirjojen lisäksi komissio on valmistellut kehysasiakirjat sekä liikenne- että ympäristösektorille antaakseen yleisohjeet hankkeiden valinnalle (esimerkiksi ympäristöalalla on keskityttävä suuria investointeja vaativiin direktiiveihin). Komission kannalta tärkeimmät perusteet ovat:

- yhteisön investointien ulottuvuuden laajentaminen
- järjestelmällisen pitkän aikavälin, ympäristöstrategiaa noudattavan lähestymistavan takaaminen
- hankkeiden keskittäminen siten, että niiden vaikutus kohdistuu mahdollisimman moneen kansalaiseen ja
- rahoituksen vipuvaikutuksen maksimointi.

Kansalliset ISPA-strategiat on tarkoitettu vastaamaan liittymiskumppanuuksia ja yhteisön säännösten käyttöönottoa koskevia kansallisia ohjelmia. Niiden olisi myös edistettävä kansallisten suunnitelmien laatimista. Strategioiden olisi myös vastattava kansallisia kehittämissuunnitelmia. ISPA-strategiat ovat kansallista vastuualuetta, jossa kuitenkin huomioidaan EY:n painopisteet ja lainsäädäntö. Ne ovat myös yhdenmukaisia niiden ympäristöasioihin kantaa ottavien asiakirjojen kanssa, joita tuensaajamaat esittivät EU:n kanssa käymissään liittymisneuvotteluissa.

Kansallisia ISPA-strategioita ei ole tarkoitettu oikeudellisiksi asiakirjoiksi, vaan ne olisi nähtävä pikemminkin välineinä, joilla ohjataan ISPasta ensisijaisesti tuettavien hankkeiden valintaa. Strategiaa ei ole tarkoitettu valmiiksi asiakirjaksi, vaan sitä muutetaan ajan kuluessa ja muuttuvien olosuhteiden mukaisesti. Strategioiden ajan tasalle saattamiseen tulisi heijastaa erityisesti maiden pyrkimyksiä tunnistaa investointitarpeita mukautuakseen EY:n ympäristöalaa koskevaan säännöstöön ja toteuttaakseen direktiivien sisällön omassa lainsäädännössään - erityiset täytäntöönpanosuunnitelmat, jotka laaditaan ja joilla vahvistetaan ehdokasmaiden liittymisneuvotteluissa esitettävät, siirtymäaikoja koskevat vaatimukset.

ISPA-strategiat esitettiin ISPA-hallintokomitealle, jotta hankkeiden valintatausta tulisi selväksi. Se, että komissio on hyväksynyt ISPA-strategian, ei tarkoita, että se olisi hyväksynyt mitään investoinnissa etusijalle asetetuista hankkeista. Jokainen hanke on esiteltävä erikseen ja toimitettava komission harkittavaksi tavanomaisen menettelyn mukaisesti. Kaikissa tapauksissa komissio toimittaa hanke-ehdotukset hallintokomitealle sen lausuntoa varten ennen kuin komissio tekee hankkeen tukemista koskevan päätöksensä.

2.2. Ympäristö

2.2.1. Osallistuminen yhteisön ympäristöpolitiikan toteuttamiseen

ISPA-tuki on tarkoitettu edistämään yhteisön ympäristöpolitiikan toteuttamista. ISPA:sta tuetaan ympäristötoimenpiteitä, joiden avulla tuensaajamaat voivat mukautua yhteisön ympäristölainsäädännön vaatimuksiin ja liittymiskumppanuuksien tavoitteisiin. Viimeisten arvioiden mukaan tuensaajamaiden EY:n ympäristölainsäädäntöön mukautumisen kokonaiskustannukset ovat 79 ja 110 miljardin euron välillä.

Jotta ympäristölainsäädännön tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä yhteisön avusta saataisiin mahdollisimman paljon hyötyä, ISPA keskittyy ensi sijassa suuria investointeja vaativiin ympäristödirektiiveihin, toisin sanoen direktiiveihin, joiden täytäntöönpano aiheuttaa eniten kustannuksia. Ne koskevat seuraavaa neljää sektoria:

- juomavesihuolto
- jäteveden käsittely
- kiinteiden ja vaarallisten jätteiden käsittely ja
- ilman laadun parantaminen.

ISPA-tukiehdotusten tarkastelussa huomioidaan, miten hyvin toimenpiteet noudattavat yhteisön politiikkoja, mukaan luettuna yhteisön ympäristöpolitiikka. Kaikkien investointien on sen vuoksi vastattava teknisiä standardeja ja noudatettava päästörajoja ja laatuparametrejä, joista on säädetty tärkeimmissä asioissa koskevissa ympäristödirektiiveissä (direktiivi 91/271/ETY yhdyskuntajätevesistä, 98/83/EY juomavedestä, 99/31/EY kaatopaikoista jne.). Hankkeiden täytäntöönpanon ja tulevan toiminnan on kuitenkin noudatettava myös EY:n tärkeimpiä ympäristöpolitiikan periaatteita, kuten ehkäisevää toimintaa, vahinkojen korjaamista niiden lähteellä tai saastuttaja maksaa -periaatetta. Tämä tarkoittaa usein tarvetta suunnitella yhdenmukaisia hankkeita, jotta välttyttäisiin osaratkaisuilta, ja velvoitetta liittää yksittäiset infrastruktuurin kehittämishankkeet laajempaan hallinnointisuunnitelmaan.

Sekä ISPA:n ympäristö- että liikennehankkeissa on noudatettava erästä tärkeää ympäristölainsäädännön periaatetta. Edellytyksenä on, että ISPA-ehdotusten ympäristövaikutusten arviointi on suoritettava "samalla tavalla" kuin neuvoston direktiivissä 97/11/EY, tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 85/337/ETY muuttamisesta, on arvioinnista säädetty.

Useimmat ISPA-hankkeet kuuluvat ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin liitteen I soveltamisalaan (vaativat ympäristövaikutusten arvioinnin suorittamista) tai liitteen II soveltamisalaan (vaaditaan, että kansalliset viranomaiset ottavat tietyin perustein vastuun päätöksestä tarvitaanko ympäristövaikutusten arviointia). Eräs tärkeä ympäristövaikutusten arviointiprosessin osa-alue on niiden kansalaisten, joita hanke koskee, ja toimivaltaisten ympäristöviranomaisten kuuleminen. Pää tavoitteena on varmistaa avoimella tavalla, että ympäristönäkökohdat huomioidaan infrastruktuurihankkeiden hyväksymismenettelyn

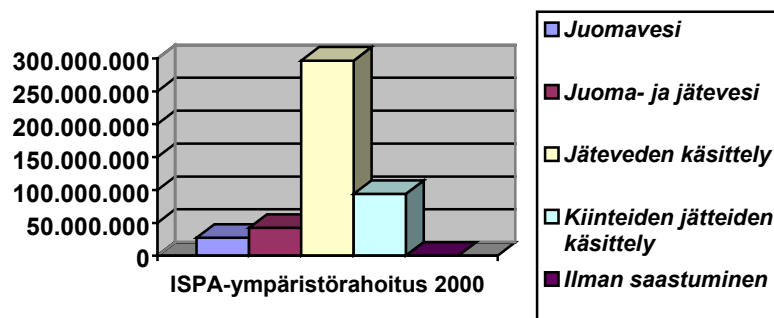
aikana. ISPA:n ensimmäisenä toimintavuotena komissio on auttanut tiettyjen vähimmäisstandardien varmistamisessa. Vuonna 2001 esitettävien hankkeiden osalta komissio vaatii, että julkisia kuulemismenettelyjä noudatetaan kaikilta osin.

2.2.2. ISPA-budjetti 2000 – ympäristösektori alasektoreittain

ISPA-budjetti 2000 ympäristösektori			Hankkeiden lukumäärä
	ISPA-varat euroa	ISPA-varat/sektori %	
Juomavesi	27 535 927	5,98	3
Juoma- ja jätevesi	42 568 260	9,24	4
Jäteveden käsittely	296 696 243	64,38	24
Kiinteiden jätteiden käsittely	94 020 967	20,40	8
Ilman saastuminen	0	0	0
Ympäristösektorin ISPA-budjetti yhteensä	460 821 397	46,20	39

Suurin osa ympäristösektorin vuoden 2000 ISPA-rahoituksesta (yli 60 prosenttia) osoitettiin jäteveden käsittelyyn, etusijassa viemäröintihankkeisiin, joilla joko laajennettiin, korvattiin tai korjattiin tuensaajamaiden olemassa olevia järjestelmiä. Yli 20 prosenttia mainitun sektorin rahoituksesta käytettiin kiinteiden jätteiden käsittelyyn, pääasiassa kaatopaikkahankkeisiin. Noin 15 prosenttia rahoituksesta osoitettiin juomavesihankkeisiin, joista suurimpaan osaan liittyi jäteveden käsittely. Ilman saastuminen ei saanut rahoitusta vuonna 2000.

Kaavio 2: Ympäristörahoitus alasektoreittain

2.3. Liikenne

2.3.1. Osallistuminen yhteisön liikennepolitiikan toteuttamiseen

Liikennealan ISPA-hankkeiden tavoitteena on rakentaa tulevaisuuden Euroopan laajuinen liikenneverkko (Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1692/96/EY, tehty 23 päivänä heinäkuuta 1996), kuten liikenteen infrastruktuuritarpeiden arviointiohjelman TINAA (Transport Infrastructure Needs Assessment) koskevassa, Keski-Euroopan tuensaajamaat kattavassa kertomuksessa on määritelty. TINA-verkoston ohella olisi annettava etusija niiden kymmenen

yleiseurooppalaisen liikennekäytävän kokonaiskehittämiselle, jotka Helsingissä kesäkuussa 1997 pidetty kolmas yleiseurooppalainen liikennekonferenssi hyväksyi.

Agenda 2000 -asiakirjassa komissio korosti myös liikennesektorin merkitystä Euroopan unionin liittymistä edeltävässä strategiassa. Keski- ja Itä-Euroopan maat (KIE-maat) muodostavatkin toisaalta laajentuvaa unionia täydentävän alueen ja toisaalta olennaisen yhdistävän tekijän Länsi-Euroopan ja uusien itsenäisten valtioiden ja toisaalta Välimeren rannikkovaltioiden välillä. Alueen liikenneinfrastruktuurit ovat siksi luonteeltaan elintärkeitä tulevaisuuden Euroopan kilpailun, taloudellisen kasvun ja työllisyyden kannalta.

Komissio onkin pyytänyt kutakin ehdokasmaata laatimaan ISPA-liikennestrategian, jotta luotaisiin välineen käytön edellyttämät kehykset analysointia ja toimintalinjojen valintaa varten.

Kymmenen ehdokasmaata saivat strategiansa valmiiksi touko-kesäkuussa 2000 seuraavia suuntaviivoja noudattaen:

- Euroopan laajuisten verkkojen vahvistaminen ottaen huomioon erityisesti Helsingissä hyväksytyt kymmenen liikennekäytävää ja asettaen niiden osalta etusijalle puuttuvat osuudet ja pullonkaulat
- investointien keskittäminen ensisijassa itse käytäviin ja sen jälkeen mahdollisesti niihin liittymiseen
- tasapainon saavuttaminen eri kuljetusmuotojen välillä rautatieinfrastruktuurien vaatiessa erityistoimia, jotta kymmenen viime vuoden aikana havaittua rautatiekuljetusten supistumista saataisiin hillittyä
- investointien kestävyys sitoutumalla jatkuvaan infrastruktuurien huoltoon ja kunnossapitoon sekä tärkeimpien yhteisönormien (liikennenopeudet, akselien enimmäiskuormitukset ja liikenteen ohjaus) noudattamiseen, mukaan luettuina ympäristöalan säännökset
- ympäristönsuojelun erityinen huomioonotto laajentamalla vaikutustutkimuksia koskevien neuvoston direktiivien soveltamista, erityishuomion kohdistuessa kansalaisten kuulemiseen ja niiden toimenpiteiden valmisteluun, joilla infrastruktuureista mahdollisesti johtuvia negatiivisia vaikutuksia ympäristölle ja elinoloille voidaan korjata
- ISPA-tukien vipuvaikutuksen takaaminen edistämällä niiden niveltymistä kansainvälisten rahoituslaitosten toimiin (erityisesti EIP ja BERD).

Kansallisten strategioiden työstäminen ja hankkeiden valinta nojautuvat samalla suurelta osin TINA-selvitykseen (liikenteen infrastruktuuritarpeiden arviointi) ja erityisesti sen lokakuussa 1999 ilmestyneeseen loppuraporttiin, jonka laati Euroopan unionin ja KIE-maiden korkean tason asiantuntijoista muodostettu ryhmä.

Selvityksen avulla voitiin ensi sijassa määritellä verkosto, jonka runko muodostuu kymmenestä yleiseurooppalaisesta liikennekäytävästä, mutta joka pitää sisällään myös tietyn määrän muita yhteyksiä sekä kaikki kansainväliset lentokentät ja merisatamat. Rautatieverkosto käsittää 20 924 kilometriä ja maantieverkosto 18 638 kilometriä.

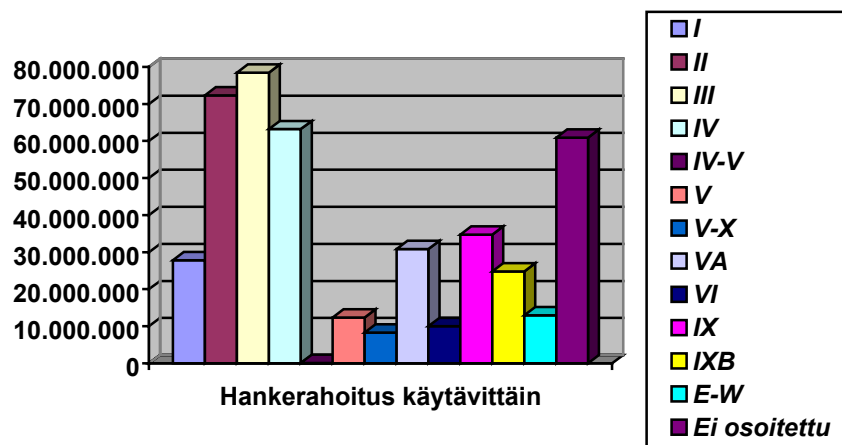
TINAN avulla on myös tehty ensimmäinen arvio verkoston rakentamis- ja kunnostuskustannuksista vahvistamalla investointien takarajaksi vuosi 2015 ja rajaamalla kustannukset 1,5 prosenttiin kunkin tuensaajamaan bruttokansantuotteesta. Arvio päättyy kaudella tarvittavaan 91 595 miljoonan euron kokonaismäärään, josta 48 prosenttia on tarkoitus käyttää maantie- ja 40,5 prosenttia rautatieverkkoon.

2.3.2. TINA-käytävät

Liikennesektori: Hankkeet TINA-käytävittäin (rahoitettu vuonna 2000)			
Käytävä	Hankkeiden lukumäärä	ISPA-varat euroa	Koko ISPA-liikennebudjetista 2000 %
Käytävä I	4	27 819 326	5,18
Käytävä II	2	72 282 461	13,47
Käytävä III	2	78 431 376	14,16
Käytävä IV	9	63 193 570	30,41
Käytävät IV – V	1	94 860	0,02
Käytävä V	1	12 331 000	2,30
Käytävät V – X	2	8 280 000	1,54
Käytävä VA	1	30 853 200	5,75
Käytävä VI	1	10 051 734	1,87
Käytävä IX	1	34 747 696	6,47
Käytävä IXB	3	24 779 328	4,62
Käytävät E-W	3	12 955 328	2,41
Ei osoitettu*	7	60 875 225	11,34
YHTEENSÄ	36	€ 536 695 104	

* Hanke voi useista syistä kuulua alueelle, jota ei ole osoitettu TINA-käytävään. Jos hanke on esimerkiksi hallinnointiin annettavaa teknistä apua, se ei kuulu erityiseen TINA-käytävään. Lentokentän infrastruktuurihanketta ei ole myöskään osoitettu käytävään kuuluvaksi.

Kaavio 3: Liikennerahoitus TINA-käytävittäin

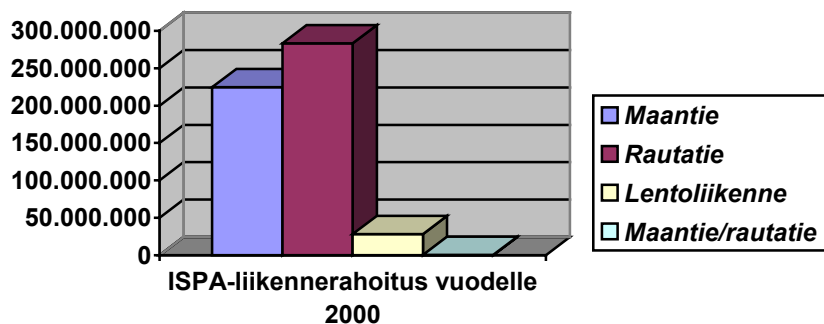

2.3.3. ISPA-budjetti 2000 – liikennesektori alasektoreittain

ISPA-budjetti 2000 liikennesektori			Hank- keiden luku- määrä	TINA-käytävä
	ISPA-varat euroa	ISPA- varat/ sektori %		
Maantie	224 790 797	41,88	15	I, III, IV, VI, IX, IXB
Rautatie	283 584 312	52,84	19	II, IV, IV-V, V, V-X, VA, IXB, E-W
Lentoliikenne	28 000 000	5,22	1	Ei osoitettu
Rautatie/maantie	320 000	0,06	1	Ei osoitettu
Liikennesektorin ISPA-budjetti yhteensä	536 695 109	53,80	36	

Liikennesektorilla käytetyt ISPA-varat on osoitettu TINA-verkoston laajentamiseen ja parantamiseen Euroopan unionin ja ehkokasmaiden välisten yhteyksien lisäämiseksi. Yli puolet liikennesektorin vuoden 2000 ISPA-budjetista varattiin rautatiehankkeisiin osoittaen erityistä huomiota merkinantojärjestelmien parantamisen ja raiteiden korjauksen myötä lisääntyneeseen turvallisuuteen. Rautateiden alasektorin painotus noudattaa EY:n politiikkaa, jonka pyrkimyksenä on edistää rautateiden käyttöä ja kehittämistä, koska niiden avulla pystytään vähentämään maantieruuhkia ja tieliikenteen aiheuttamaa ilman saastumista. Yli 40 prosenttia rahoituksesta osoitettiin maantiehankkeisiin, etupäässä lisääntyneen turvallisuuden vaatimiin korjauksiin ja parannuksiin. Noin viisi prosenttia rahoituksesta käytettiin Sofian lentokentän rakentamiseen Bulgariassa. Kyseessä on tällä hetkellä ainoa ISPA-tukea saava ilmailualan hanke tuensaajajamaissa. Komissio toteutti myös yhden rautatie/maantie - alasektorin teknisen avun hankkeen, joka koski Puolaan suunniteltua hanketta.

Kaavio 4: Liikennerahoitus alasektoreittain

2.4. Hankkeiden valmistelu, tarkastelu ja arviointi

Vuosina 1999 ja 2000 hankkeiden valmistelua tuettiin Phare-ohjelmalla ja jäsenvaltioiden myöntämällä kahdenvälisellä avulla. Pharen laaja-alaisen infrastruktuurihankkeiden rahoitusvälineestä, osasta 4 (LSIF IV), varattiin 26 miljoonaa euroa sekä ympäristö- että liikennesektorin ISPA-hankkeiden valmisteluun tarkoitettuun tekniseen apuun.

Edellisen lisäksi kahdenväliset rahoittajat, kuten Tanskan ympäristönsuojeluvirasto ja Know How Fund (Yhdistynyt kuningaskunta) myönsivät varoja Pharesta rahoitettavien toimien konsulttipalveluihin, jotka liittyivät ISPA-hankkeiden ensimmäisen aallon hankevalmisteluun. Vuodesta 2000 alkaen ISPA-varoja on saanut käyttää myös hankevalmisteluun. Osa vuonna 2000 päätetyistä kolmestatoista teknisen avun toimenpiteestä tarjoaa ISPA-tukea hankevalmisteluun useassa tuensaajajamaassa. Mainituista palveluista tehdään sopimukset vuonna 2001, ja ne käytetään hallintokomitealle vuonna 2001 ja sen jälkeen esitettävien hanke-ehdotusten valmisteluun.

2.4.1. Hankkeiden valmistelu ja tarkastelu

Tuensaajamaat toimittivat kansallisiin ISPA-strategioihin perustuvat hanke-ehdotukset komission hyväksyttäväksi. Hanke-ehdotuksissa on huomioitava erityisesti:

- ehdotetun hankkeen yhdenmukaisuus ISPA:n kansallisen ympäristö- tai liikennestrategian kanssa
- kustannushyöty- tai kustannustehokkuusanalyysin tarkoituksenmukaisuus
- rahoitusanalyysin, jolla hankkeen taloudellista toteutuskelpoisuutta on arvioitu, laatu, hankkeen tulonmuodostuskyky ja avustustarve
- hankevastaavan institutionaalinen toimintakyky
- vaadittavien ympäristötoimenpiteiden sisällyttäminen hankkeeseen
- hankkeen kestävyysvarmistaminen ja

- toimenpiteiden ja yhteisön politiikkojen vastaavuus, erityisesti kilpailua ja julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattaminen.

Mikäli ISPA-hankehakemusta pidetään hyväksyttävänä, aluepolitiikan pääosasto tutkii hankkeen perusteellisesti läheisessä yhteistyössä muiden yksiköiden, erityisesti laajentumisasioiden, ympäristöasioiden sekä energian ja liikenteen pääosaston kanssa. Hankkeen teknisten, rahoituksellisten ja taloudellisten puolten tarkastelussa komissiota avustavat tapauskohtaisesti EIP, EBRD tai kahden puitesopimuksen piiristä palkatut ulkopuoliset asiantuntijat (katso osa 5).

Hanketarkastelun aikana on tärkeää pohtia:

- liittymiskumppanuuden osana määriteltyjä toimintalinjoja sekä asianomaisten sektorien kansallisia strategioita
- vaikutusta ympäristöä ja Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevan yhteisön lainsäädännön ja politiikkojen täytäntöönpanoon sekä yhteisen liikennepolitiikan toteutumiseen
- ympäristön ja liikenteen välistä tasapainoa
- taloudellista ja sosiaalista hyötyä, ottaen huomioon vipuvaikutukset, mukaan luettuina vaihtoehtoiset rahoitusmuodot, ja
- hankkeen valmistumisen jälkeisten kunnossapitojärjestelyjen riittävyyttä ja hallinnoinnin tehokkuutta.

Tuensaajamaat esittivät vuonna 2000 komissiolle yhteensä yli 140 hanketta. Alle kahtakymmentä ei voitu hyväksyä, koska ne eivät täyttäneet rahoitusedellytyksiä, ja noin 40 esitetään vuonna 2001 ja sen jälkeen, koska näissä hankkeissa vaadittiin laadun parantamista. Vuonna 2000 ISPA-hallintokomitea antoi myönteisen lausunnon 85 hankkeesta. Näistä 85 hankkeesta komissio antoi vuonna 2000 päätöksen 77 hankkeelle ja satoi vuoden 2000 budjettivaroja 75:een (kaksi hanketta siirrettiin vuoden 2001 budjettiin).

2.4.2. *Hankkeiden täytäntöönpano ja jälkiarviointi*

Hankkeiden täytäntöönpanon vaatimat ensimmäiset toimet aloitettiin vasta vuoden 2000 jälkipuoliskolla, ja hankkeita toteutetaan täydessä laajuudessaan vasta vuonna 2001. Jälkiarviointiin ei sen vuoksi vielä ollut tarvetta. Ensimmäiset puolivuositain kokoontuvat seurantakomiteat aloittivat kuitenkin toimintansa tuensaajamaissa keväällä 2001. Määräajoin pidettäviin kokouksiin valmistuneet selvitykset sekä fyysistä ja taloudellista edistymistä mittaavien indikaattorien laskemiseksi toimitetut tiedot muodostavat hyödyllisen aineiston, jonka avulla täytäntöönpanon tehokkuutta voidaan ISPA-toimenpiteen laajempia taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia koskevan tarkastelun ohella arvioida. Komission avustamiseksi jälkiarviointia varten varataan aikanaan tarpeen mukaan teknistä apua.

2.5. Julkiset hankinnat

Komission ISPasta rahoittamien toimenpiteiden on oltava yhdenmukaisia yhteisön politiikkojen kanssa; niiden on erityisesti noudatettava kilpailua ja julkisia hankintoja koskevia sääntöjä. Tämä tarkoittaa erityisesti valtiontukia koskevien periaatteiden ja tarjouskilpailusääntöjen noudattamista. Tässä yhteydessä on sovellettava 21 päivänä joulukuuta 1977 annetun, Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan, varainhoitoasetuksen IX osaston määräysten sisältämiä periaatteita. Lisäksi kunkin tuensaajamaan kanssa sovitun hankerahoitusmuistion liitteissä on yksityiskohtaiset tarjouskilpailu- ja sopimusmenettelyjä koskevat säännöt.

Vuonna 2000 hankintoja koskevat säännöt, joita tuensaajamaiden oli noudatettava palveluhankinta-, rakennusurakka- ja tavaranhankintasopimuksissa, oli jäsenneilty hajautettua täytäntöönpanojärjestelmää koskevassa menettelykäsikirjassa (vuoden 1997 laitos siihen tehtyine muutoksineen). Vuoden 2001 tammikuusta lähtien edellä mainittu käsikirja on korvattu Phare-, ISPA- ja Sapard-sopimusmenettelyä koskevalla oppaalla (Practical Guide to Phare, ISPA & Sapard Contract Procedures). Hankintasopimuksissa on kuitenkin sallittua käyttää FIDIC-sopimuksia.

Tällä hetkellä ISPA:sta rahoitettujen toimenpiteiden hallinnointimenettelyissä vaaditaan ennakkovalvontaa, toisin sanoen hankintaviranomainen päättää julkisista hankinnoista ja sopimusten myöntämisestä, ja päätökset jätetään komission (eli tuensaajamaissa sijaitsevien komission edustustojen) hyväksyttäväksi. Koska täytäntöönpano on vasta alkuvaiheessa, yhtään hankesopimusta ei allekirjoitettu vuonna 2000, vaikka joidenkin sopimusten, erityisesti hankkeiden täytäntöönpanoon ja valvontaan tarkoitettujen palvelusopimusten, osalta tarjouskilpailu alkoi vuoden 2000 jälkipuoliskolla.

Kaikkien komission alullepanemien teknisen avun toimenpiteiden on noudatettava komission julkisia hankintoja koskevia menettelyjä, suoria sopimuksia, rajoitettuja ja avoimia tarjouskilpailuja koskevia kynnyskäyviä sekä kuulemisesta ja tiedottamisesta annettuja sääntöjä.

2.6. Talousarvion täytäntöönpano: määrärahat, maksusitoumukset ja maksut

Kolmen liittymistä edeltävän välineen Pharen, Sapardin ja ISPAN avulla Keski- ja Itä-Euroopan ehdokasmaille annetun, liittymistä edeltävän kokonaistuen määrä yli kaksinkertaistui vuonna 2000 vuoteen 1999 verrattuna. ISPAN osalta vuodelle 2000 oli varattu 1 058 miljoonaa euroa. Vuoden 2000 budjettimäärärahat olivat 1 039 miljoonaa euroa budjettikohdasta B7-020 ja 19 miljoonaa euroa budjettikohdasta B7-020A (komission aloitteesta tai puolesta annettava tekninen apu, joka ei saa ylittää kahta prosenttia ISPAN kokonaisvaroista). Vuotuisia budjettivaroja mukautetaan vuoden aikana tapahtuneiden hinnannousujen huomioonottamiseksi.

ISPA-toimenpiteeseen varattujen määrien jakamisessa tuensaajamaiden kesken komissio käytti seuraavia perusteita: väestömäärä, pinta-ala ja bruttokansantuote asukasta kohti, tietyn marginaalin sallien.

Taulukko 3: Myönnettyjen varojen marginaalit tuensaajamaittain vuonna 2000

Maa	Marginaali (%)	Alaraja euroa	Yläraja euroa	Keskiarvo euroa
Bulgaria	8,0%–12,0%	83 108 600	124 662 900	103 885 800
Tšekin tasavalta	5,5%–8,0%	57 137 200	83 108 600	70 122 900
Viro	2,0%–3,5%	20 777 200	36 360 000	28 568 600
Unkari	7,0%–10,0%	72 720 000	103 885 800	88 302 900
Latvia	3,5%–5,5%	36 360 000	57 137 200	46 748 600
Liettua	4,0%–6,0%	41 554 300	62 331 500	51 942 900
Puola	30,0%–37,0%	331 657 300	384 377 300	348 017 300
Romania	20,0%–26,0%	207 771 500	270 103 000	238 937 200
Slovakia	3,5%–5,5%	36 360 000	57 137 200	46 748 600
Slovenia	1,0%–2,0%	10 388 600	20 777 200	15 582 900

(Prosenttirajat ovat 7 päivänä maaliskuuta 2000 tehdystä komission päätöksestä EYVL L 72, 21.3.2000, s.21.)

Budjettikohdasta B-7020 ISPA-tukeen osoitetut maksusitoumusmäärärahat käytettiin pääosiltaan 75 ISPA-toimenpiteeseen (997 516 506 euroa). Näistä toimenpiteistä 13 on teknistä apua, mukaan luettuina hankevalmistelu ja täytäntöönpanotuki. Talousarvion maksusitoumusmäärärahojen ja toteutuneiden maksusitoumusten välinen erotus 41 243 301 euroa siirrettiin vuodelle 2001 ja sidottiin vuonna 2001 (katso osa 3 – Puola).

Budjettikohta	Budjetin maksusitoumusmäärärahat	Toteutuneet maksusitoumusmäärärahat	Toteutuneet maksut
B-7020A	19 044 000	11 270 941	42 026
B-7020	1 038 956 000	1 005 016 506	2 500 000
Yhteensä	1 058 000 000	1 016 287 447	2 542 026

Komissio satoi 11 270 941 euroa budjettikohdasta B-7020A teknisen avun hankkeisiin (katso osa 5). Budjettikohtaan B7-020 siirrettiin 7,4 miljoonan euron määräraha, joka on käytettävissä tuensaajamaissa toteutettaviin investointitoimenpiteisiin, ja 7,5 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoista käytettiin yhteisön osallistumiseen kansainväliseen Tonavan kulkuväylän raivausrahastoon (neuvoston päätös, tehty 17 päivänä heinäkuuta 2000, EYVL L 187, 26.7.2000).

ISPA-tuella rahoitetut hankkeet ovat laajoja infrastruktuurihankkeita, joiden toteutus jakaantuu usealle vuodelle ja jotka vaativat tiettyä toteutusta edeltävää valmistelu-aikaa, jotta hankkeen tehokas ja asianmukainen täytäntöönpano voidaan varmistaa. Niiden hankkeiden, joiden rahoituksesta oli päätetty vuonna 2000, toteutusvaihe alkoi 2001. Ensimmäisen merkittävän (rakennusurakka) sopimuksen allekirjoituksen odotetaan tapahtuvan vuonna 2001. Vuonna 2000 päätettyjen 75 ISPA-toimenpiteen osalta ei tämän vuoksi suoritettu maksuja.

Vuonna 2000 maksumäärärahat käytettiin teknisen avun toimenpiteisiin, jotka suoritettiin komission aloitteesta tai puolesta (kuvaus osassa 5), ja 2,5 miljoonaa euroa on maksettu kansainväliselle Tonavan kulkuväylän raivausrahastolle.

2.7. Tukiosuudet

Yhteensovittamisasetuksessa säädetään, että tuensaajamaat osallistuvat investointien rahoitukseen. Kansallinen osuus voidaan rahoittaa usealla tavalla, nimittäin kansallisista julkisista lähteistä, Euroopan investointipankin (EIP) tai kansainvälisten rahoituslaitosten lainoilla tai kaupallisista rahoituslähteistä.

ISPA-asetuksessa määrätään yläraja ISPA-toimenpiteisiin osallistumiselle. Yhteisön rahoitusosuus saa olla enintään 75 prosenttia julkisista menoista. Poikkeustapauksissa rahoitusosuutta voidaan nostaa 85 prosenttiin. Rahoitusosuutta voidaan alentaa ottamalla huomioon osarahoituksen saatavuus, toimenpiteen tulonmuodostuskyky ja saastuttaja maksaa - periaatteen tarkoituksenmukainen soveltaminen.

ISPA-asetuksessa on kaksi säännöstä, jotka mahdollistavat korkeamman tukiosuuden (näitä ei sovelleta investointihankkeisiin):

- Esitutkimuksia ja teknisen avun toimenpiteitä voidaan poikkeuksellisesti rahoittaa sataprosenttisesti. Mainittujen toimenpiteiden liittyminen ISPasta rahoitettuihin investointeihin on osoitettava selvästi. Tekninen apu on erittäin tärkeää, jotta saadaan varmistettua hankkeiden laadun korkea taso sekä valmistelun, hallinnoinnin että vaikutusten osalta.
- Teknisen avun toimenpiteet, jotka toteutetaan komission aloitteesta tai puolesta, rahoitetaan aina sataprosenttisesti. Nämä toimet maksetaan hallinnointiin varatusta budjettikohdasta B7-020A (katso osa 5). ISPA-asetuksessa säädetään, että komission aloitteesta tai puolesta toteutetut teknisen avun toimenpiteet eivät saa ylittää kahta prosenttia ISPA:n kokonaisvaroista.

Ohjelmatyön ja hanketarkastelun aikana komission yksiköt rohkaisivat tuensaajamaita laskemaan rahoitusosuutta ISPA-tuen vipuvaikutuksen kasvattamiseksi. Vuonna 2000 kaikkien hankkeiden rahoitussosuus oli keskimäärin 64 prosenttia, joten jo ISPA:n ensimmäisenä toimintavuonna saavutettiin merkittävä vipuvaikutus. Liikennehankkeiden todelliset rahoitusosuudet vaihtelevat alle 40 prosentista, lentokentän infrastruktuurihanke Bulgariassa (37 prosenttia) tai rautatiehanke Tšekin tasavallassa (39 prosenttia), 75 prosenttiin. Ympäristöhankkeiden avustusosuudet vaihtelevat Slovenian jätevesihankkeen 44 prosentista 75 prosenttiin. Yhteenkään hankkeeseen ei sovellettu 85 prosentin avustusosuutta.

Tarkoituksenmukaista rahoitusosuutta koskevien arviointiperiaatteiden mukaisesti osuudet ovat yleisesti pienemmät suhteellisesti varakkaammissa maissa ja hankkeissa, joihin voidaan osoittaa tuloja rahoitusosuuden pienentämiseksi. Erityisesti ympäristöhankkeissa rahoitusosuuden määrittämisessä on otettava huomioon kuluttajien kyky maksaa vesi- ja jätevesipalveluista, mikä on yleisesti huonompi alhaisen tulotason maissa, kuten Romaniassa ja Bulgariassa.

Lisäämällä yhteistyötä muiden rahoituslähteiden kanssa voidaan kasvattaa liittymistä edeltävän tuen kohteena oleville sektoreille käytettyjen resurssien vipuvaikutusta. Kansainvälisten rahoituslaitosten osallistuminen on osoittautunut tärkeäksi tekijäksi ISPA-tuen vipuvaikutukselle ja tuensaajan osallistumisen takaamiselle (katso osat 4.2, 4.3 ja 4.4). Tietyissä tapauksissa kansainvälisen rahoituslaitoksen myöntämä

rahoitusosuus on olennaisen tärkeää, jotta tuensaajamaat voisivat täyttää ISPA-tuen ja tukikelpoisten kokonaiskustannusten välisen rahoitusvajeen, varsinkin niissä tuensaajamaissa, joilla on vaikeuksia hankkia rahoitusta ISPA-toimenpiteille julkisista lähteistä.

Tanskan ympäristö- ja energiaministeriö myönsi erääseen jätteiden käsittelyhankkeeseen, joka oli laatuaan ensimmäinen Romaniassa, avustusmuotoista rahoitusta DANCEE-ohjelmastaan (Danish Co-operation for Environment in Eastern Europe).

3. RAHOITUSTUKEA KOSKEVA YHTEENVETO

Tässä luvussa esitetään tilastotieteellinen analyysi, jossa eritellään ISPA-varojen jako kullekin tukea saavalle maalle sektoreittain ja alasektoreittain. Jokainen hanke osoitettiin joko ympäristö- tai liikenneohjelmien alasektorille. Alasektoreihin kuuluvat:

- Ympäristö: juomavesi, juoma- ja jätevesi, jäteveden käsittely, kiinteiden jätteiden käsittely (kaatopaikat, jätteenpolttolaitokset jne.)
- Liikenne: maantie, rautatie, lentokentät, maantie/rautatie -hankkeet. Liikennehankkeille osoitetaan usein TINA-käytävä alasektori- jaottelun lisäksi.

Bulgaria

Bulgaria sai vuonna 2000 ISPA-tukea 104 982 901 euroa, josta 52 045 600 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin ja 52 000 000 euroa liikennehankkeisiin. Tämä on 10,4 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Bulgaria			Hank- keiden luku- määrä	
	ISPA-varat euroa	%- osuus		
YMPÄRISTÖ				
Jäteveden käsittely	15 699 092	15,09	1	
Kiinteiden jätteiden käsittely	36 346 508	34,93	1	
Yhteensä	52 045 600	50,02	2	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Maantie	24 000 000	23,07	1	Käytävät IV, VIII ja IX
Lentokenttä	28 000 000	26,91	1	Ei osoitettu
Yhteensä	52 000 000	49,98	2	
TEKNINEN APU				
TA yhteensä	0	0	0	
Tuki yhteensä	104 045 600		4	

Tšekin tasavalta

Tšekin tasavalta sai vuonna 2000 ISPA-tukea 69 988 708 euroa, josta 27 588 844 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin, 41 671 864 euroa liikennehankkeisiin ja 728 000 euroa kummankin sektorin teknisen avun hankkeisiin. Tämä on 7,0 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Tšekin tasavalta			Hankkeiden lukumäärä	
	ISPA-varat euroa	%-osuus		
YMPÄRISTÖ				
Jäteveden käsittely	27 588 844	39,42	2	
Yhteensä	27 588 844	39,42	2	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Maantie	10 051 734	14,36	1	Käytävä VI
Rautatie	31 620 130	45,18	2	Käytävä IV
Yhteensä	41 635 864	59,54	3	
TEKNINEN APU				
TA-juomavesi	228 000	0,33	1	
TA-maantie	500 000	0,71	1	
TA yhteensä	728 000	1,04	2	
Tuki yhteensä	69 988 708		7	

Viro

Viro sai vuonna 2000 ISPA-tukea 28 219 407 euroa, josta 15 808 281 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin, 11 331 126 euroa liikennehankkeisiin ja 1 080 000 euroa liikennesektoreiden teknisen avun hankkeisiin. Tämä on 2,8 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Viro			Hankkeiden lukumäärä	
	ISPA-varat euroa	%-osuus		
YMPÄRISTÖ				
Jäteveden käsittely	12 142 281	43,03	3	
Kiinteiden jätteen käsittely	3 666 000	12,99	1	
Yhteensä	15 808 281	56,02	4	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Maantie	11 331 126	40,15	1	Käytävä I
Yhteensä	11 331 126	40,15	1	
TEKNINEN APU				
TA-maantie	1 080 000	3,83	1	Käytävä IV
TA yhteensä	1 080 000	3,83	1	
Tuki yhteensä	28 219 407		6	

Unkari

Unkari sai vuonna 2000 ISPA-tukea 87 990 703 euroa, josta 42 573 123 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin, 43 825 000 euroa liikennehankkeisiin ja 1 592 580 euroa kummankin sektorin teknisen avun hankkeisiin. Tämä on 8,8 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Unkari			Hank- keiden luku- määrä	
	ISPA-varat euroa	%- osuus		
YMPÄRISTÖ				
Jäteveden käsittely	18 918 600	21,50	2	
Kiinteiden jätteen käsittely	23 654 523	26,88	3	
Yhteensä	42 573 123	48,38	5	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Rautatie	43 825 000	49,81	3	Käytävät IV, V
Yhteensä	43 825 000	49,81	3	
TEKNINEN APU				
TA-jäteveden käsittely	1 257 720	1,43	1	
TA-maantie	120 000	0,14	1	Ei osoitettu
TA-rautatie	214 860	0,24	2	Käytävät VI, IV-V
TA yhteensä	1 592 580	1,81	4	
Tuki yhteensä	87 990 703		12	

Latvia

Latvia sai vuonna 2000 ISPA-tukea 46 748 588 euroa, josta 26 568 260 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin, 19 925 328 euroa liikennehankkeisiin ja 255 000 euroa liikennesektoreiden teknisen avun hankkeisiin. Tämä on 4,7 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Latvia			Hankkeiden lukumäärä	
	ISPA-varat euroa	%-osuus		
YMPÄRISTÖ				
Juoma- ja jätevesi	26 568 260	56,83	3	
Yhteensä	26 568 260	56,83	3	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Maantie	7 225 000	15,46	2	Käytävä I
Rautatie	12 700 328	27,17	2	Käytävät E-W
Yhteensä	19 925 328	42,62	4	
TEKNINEN APU				
TA-rautatie	255 000	0,55	1	Käytävät E-W
TA yhteensä	255 000	0,55	1	
Tuki yhteensä	46 748 588		8	

Liettua

Liettua sai vuonna 2000 ISPA-tukea 52 242 528 euroa, josta 18 200 000 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin ja 34 042 528 euroa liikennehankkeisiin. Tämä on 5,2 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Liettua			Hank- keiden luku- määrä	
	ISPA-varat euroa	%- osuus		
YMPÄRISTÖ				
Juoma- ja jätevesi	16 000 000	30,63	1	
Jäteveden käsittely	2 200 000	4,21	1	
Yhteensä	18 200 000	34,84	2	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Maantie	24 912 640	47,69	2	Käytävät I, IXB
Rautatie	9 129 888	17,69	1	Käytävä IXB
Yhteensä	34 042 528	65,16	3	
TEKNINEN APU				
TA yhteensä	0	0	0	
Tuki yhteensä	52 242 528		5	

Puola

Puola sai vuonna 2000 ISPA-tukea 306 957 655 euroa, josta 130 258 589 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin, 173 085 066 euroa liikennehankkeisiin ja 3 614 000 euroa kummankin sektorin teknisen avun hankkeisiin. Tämä on 30,8 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Puola			Hank- keiden luku- määrä	
	ISPA-varat euroa	%- osuus		
YMPÄRISTÖ				
Juomavesi	3 468 677	1,13	1	
Jäteveden käsittely	104 743 576	34,12	4	
Kiinteiden jätteiden käsittely	22 046 336	7,18	2	
Yhteensä	130 258 589	42,44	7	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Maantie	100 802 601	23,55	4	Käytävät III, NA
Rautatie	72 282 465	32,84	2	Käytävä II
Yhteensä	173 085 066	56,39	6	
TEKNINEN APU				
TA-jäteveden käsittely	2 730 000	0,89	1	
TA-rautatie	564 000	0,18	1	Ei osoitettu
TA- maantie/rautatie	320 000	0,10	1	Ei osoitettu
TA yhteensä	3 614 000	1,18	3	
Tuki yhteensä	306 957 655		16	

Ympäristöön käytetyt varat jäivät alle 50 prosenttiin kokonaismäärästä, sillä kaksi vuonna 2000 hyväksyttyä hanketta siirrettiin vuoden 2001 budjettiin. Näiden kahden hankkeen sisällyttäminen vuoden 2000 budjettiin olisi nostanut ympäristöhankkeisiin käytettyjen varojen tason 50 prosenttiin Puolalle myönnetystä kokonaisrahoituksesta.

Romania

Romania sai vuonna 2000 ISPA-tukea 239 228 470 euroa, josta 120 601 333 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin ja 118 627 137 euroa liikennehankkeisiin. Tämä on 24,0 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Romania			Hankkeiden lukumäärä	
	ISPA-varat euroa	%-osuus		
YMPÄRISTÖ				
Juomavesi	23 839 250	9,97	1	
Jäteveden käsittely	88 454 483	36,97	3	
Kiinteiden jätteiden käsittely	8 307 600	3,47	1	
Yhteensä	120 601 333	50,41	5	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Maantie	45 847 696	19,16	2	Käytävät IV, IX
Rautatie	72 779 441	30,42	1	Käytävä IV
Yhteensä	118 627 137	49,59	3	
TEKNINEN APU				
TA yhteensä	0	0	0	
Tuki yhteensä	239 228 470		8	

Slovakia

Slovakia sai vuonna 2000 ISPA-tukea 42 459 572 euroa, josta 11 606 372 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin ja 30 853 200 euroa liikennehankkeisiin. Tämä on 4,3 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Slovakia			Hank- keiden luku- määrä	
	ISPA-varat euroa	%- osuus		
YMPÄRISTÖ				
Jäteveden käsittely	11 606 372	27,34	3	
Yhteensä	11 606 372	27,34	3	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Rautatie	30 853 200	72,66	1	Käytävä VA
Yhteensä	30 853 200	72,66	1	
TEKNINEN APU				
TA yhteensä	0	0	0	
Tuki yhteensä	42 459 572		4	

Slovenia

Slovenia sai vuonna 2000 ISPA-tukea 19 635 275 euroa, josta 11 175 275 euroa osoitettiin ympäristöhankkeisiin, 7 500 000 euroa liikennehankkeisiin ja 960 000 euroa kummankin sektorin teknisen avun hankkeisiin. Tämä on 2,0 prosenttia vuoden 2000 ISPA-budjetista.

Slovenia			Hankkeiden lukumäärä	
	ISPA-varat euroa	%-osuus		
YMPÄRISTÖ				
Jäteveden käsittely	11 175 275	56,91	2	
Yhteensä	11 175 275	56,91	2	
LIIKENNE				TINA-käytävä
Rautatie	7 500 000	38,20	1	Käytävät V – X
Yhteensä	7 500 000	38,20	1	
TEKNINEN APU				
TA-jäteveden käsittely	180 000	0,92	1	Käytävät V – X
TA-rautatie	780 000	3,97	1	
TA yhteensä	960 000	4,89	2	
Tuki yhteensä	19 635 275		5	

4. KOORDINOINTI JA YHTEISTYÖ

4.1. Phare ja Sapard

Komissio koordinoi tarkkaan kolmen liittymistä edeltävän välineen toimia, niin kuin neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1266/1999 edellytetään. Asetuksessa määritellään täsmällisesti kunkin välineen soveltamisalue:

- maatalouden ja maaseudun kehittämisen tukemiseen tähtäävien toimenpiteiden rahoitus kuuluu Sapardin vastuualueeseen
- liikenne- ja ympäristösektorien yli viiden miljoonan euron infrastruktuurihankkeiden rahoitus kuuluu ISPA:lle
- yhteisön säännösten omaksumiseen liittyvien ensisijaisten toimenpiteiden, jotka koskevat hallinto- tai investointivalmiuksien vahvistamista, kuuluu Pharelle. Mainitulla välineellä voidaan myös tukea ympäristö- ja liikennealan toimenpiteitä, mikäli ne muodostavat toissijaisen mutta välttämättömän osan alueellisen kehityksen tai teollisuuden rakenneuudistuksen kokonaisohjelmia.

PHARE-ohjelman hallintokomitealla on erityinen tehtävä yleisenä koordinoijana.

Kutakin kymmentä ehdokasmaata ohjelmatyön tasolla koskevat liittymiskumppanuudet, joita ministerineuvosto tarkisti 6. joulukuuta 1999, muodostavat edelleen kolmen liittymistä edeltävän välineen yleisen toimintakehyksen. Niitä täydennetään Pharen osalta kansallisilla kehittämissuunnitelmissa ja ISPA:n osalta ympäristön ja liikenteen kansallisilla strategioilla. Sapardin osalta hankkeet valitaan pitäen lähtökohtana vuosien 2000–2006 maaseudun kehittämisohjelmia, jotka laadittiin ehdokasmaiden suunnitelmien pohjalta ja jotka komissio hyväksyi kunkin maan osalta vuonna 2000.

Käytännössä ohjelmatyötä koordinoidaan laajennetulla yksiköiden välisellä kuulemisella. Lisäksi komission eri asianomaisten yksiköiden tasolla on muodostettu liittymistä edeltävien välineiden koordinoitukomitea. Komitea kohdistaa huomionsa erityisesti Pharen ja ISPA:n laajennetun hajautuksen valmisteluun (EDIS). Komissio julkaisi vuoden 2001 alussa vielä liittymistä edeltävän tuen täytäntöönpanoa koskevan yleiskertomuksen (General Assistance document).

Hankkeiden seurannan koordinoinnista vastaavat yhteiset seurantakomiteat, joita ISPA-seurantakomiteat ja asiaankuuluvat Phare-alakomiteat tukevat mahdollisuuksien mukaan. ISPA-seurantakomiteat pitivät ensimmäiset kokouksensa vuoden 2001 keväällä.

Lopuksi on paikallaan korostaa, että vuosina 1998–1999 käynnistetyistä Phare-rahoitukseen liittyvistä toteutettavuus- ja esitutkimuksista saadulla tiedolla oli suuri merkitys valmisteltaessa ISPA-hankkeita vuonna 2000 eli välineen ensimmäisenä toimintavuotena.

4.2. Euroopan investointipankki (EIP)

Euroopan komission ja EIP:n välinen kaudelle 2000–2006 tarkoitettua yhteisön rakennetukea (ISPA mukaan luettuna) koskeva yhteistyösopimus allekirjoitettiin 19. tammikuuta 2000. Sopimuksen tarkoituksena oli luoda perusta komission ja EIP:n menestykselliselle yhteistyölle, jotta löydettäisiin tarkoituksenmukaisimmat tavat yhdistää ISPA-tuet EIP:n lainoihin. Päätaavoitteena oli EY-tukien vipuvaikutuksen maksimointi ja EY:n budjetista myönnettävän tuen rajaaminen vain välttämättömiin tarpeisiin.

Tulokset ISPAn ja EIP:n ensimmäisestä yhteistyövuodesta ovat erittäin myönteiset. Yhteistyö on toteutunut kahdella eri tasolla. Ensinnäkin ISPAn ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana pidettiin useita koordinoitkokouksia, joiden tarkoituksena oli luoda työskentelypuitteet ja toimiva sopimus.

Toiseksi hanketasolla vaihdettiin tietoja erittäin varhaisessa vaiheessa hankkeiden tunnistamisprosessia mahdollisten osarahoitusehdotusten löytämiseksi. Yhteistyö EIP:n kanssa on johtanut useiden hankkeiden osarahoitukseen vuonna 2000 (katso taulukko 4).

Tällaisissa tapauksissa tuensaajamaiden toimittamat ehdotukset tutkitaan kummassakin yhteistyöelimessä ja ne vaihtavat keskenään tuloksia koskevia tietoja arviointiprosessin aikana. Tässä yhteydessä on tärkeää korostaa ISPAn ja EIP:n yksiköiden välisen tehokkaan yhteistyön saavuttamisessa ilmenneitä vaikeuksia, joita on aiheutunut sekä ISPAn että EIP:n menettelyjen monimutkaisuudesta ja ajoituksesta elinten päätöksentekoprosessien poiketessa ajallisesti toisistaan.

Niiden hankkeiden osalta, joiden rahoitukseen EIP ei osallistu, yhteistyösopimuksessa edellytetään, että komissio voi pyytää EIP:ltä lausuntoa tai osallistumista joidenkin ISPA-hankkeiden tarkasteluun. Menettelystä on hyötyä kummallekin elimelle, sillä komissio pääsee osalliseksi EIP:n teknisestä asiantuntemuksesta ja EIP saa arvioinneistaan korvauksen. Yhteistyöelimet allekirjoittivat menettelyn helpottamiseksi tarkoitetun puitesopimuksen, jossa mekanismin toteuttamisen vaatimat järjestelyt on selostettu. Vuoden 2000 aikana EIP:ltä pyydettiin kuutta "ensimmäistä kannanottoa", joista yksi koski Bulgariaa, kolme Romaniaa ja kaksi Slovakiaa.

Taulukko 4: EIP:n osarahoittamat ISPA-hankkeet

EIP:n osarahoittamat ISPA-hankkeet		
Maa	Liikennehankkeet	Ympäristöhankkeet
Bulgaria	Sofian lentokentän uudelleen rakentaminen, Liikenneväylän kunnostamishanke III	Stara Zagora: jäteveden käsittelylaitos, Dimitrovgrad: jäteveden käsittelylaitos
Tšekin tasavalta	Ei hankkeita	Ei hankkeita
Viro	Via Baltica -tie, vaihe II	Ei hankkeita
Unkari	Budapest-Szolnok-Romania: rautatien parannustyöt, Hegyeshalom-Győr-Budapest: rautatien kunnostus, Boba-Zalaegerszeg-Zalalövő: rautatien parannustyöt	Szeged: jäteveden käsittelylaitos, Szeged: alueellinen jätteiden käsittely, Szolnok: kiinteiden jätteiden käsittely, Győr: jäteveden käsittely, Hajdú-Bihar: kiinteiden jätteiden käsittely
Latvia	Ei hankkeita	Riika: vesihanke, Ventspils: vesihuollon, veden käsittelyn jne. parantaminen
Liettua	Televiestinnän, liikenteen ohjauksen ja voimanjakelun nykyaikaistaminen, jne. Globaalilainoja käytetään maantiehankkeisiin (TINA-käytävien parannus- ja loppuunsaattamistyöt), ISPA:n tuella.	Vilna: vesihuollon ja veden keräyksen parantaminen ja laajentaminen, Druskinninkai: jäteveden käsittely
Puola	Kleszczow-Sosnica: A4-tie, moottoritien rakentaminen	Torun: jäteveden käsittelyn nykyaikaistaminen, Szczecin: jäteveden puhdistus
Romania	Bukarest-Cernavoda: kunnostus ja rakentaminen, osat 4 ja 5 (ISPA) ja osat 1–3 (EIP)	Craiova: viemäriverkoston ja jäteveden käsittelylaitteiston kunnostus Tonava-joen suojelemiseksi
Slovakia	Ei hankkeita	Ei hankkeita
Slovenia	Ei hankkeita	Ei hankkeita

4.3. Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD)

Komissio on kehittänyt hyvät työskentelysuhteet EBRD:hen. Tietoja on vaihdettu säännöllisesti ja koordinoitkokouksia pidetty aina ISPan perustamisesta lähtien, yhteistyöelinten hanketarkastelussa ja -hyväksynnässä sovellettuja lähestymistapoja on yhdenmukaistettu ja myös menettelykysymysten yksityiskohdista on käyty keskustelua. Kuten EIP:n kohdalla komissio on luonut mekanismit EY:n tukien ja EBRD:n lainojen menestyksekkäälle yhdistämiselle maksimoiden siten ISPA-rahoituksen vipuvaikutuksen ja varmistaen, että ISPAsta myönnetään vain se määrä, mikä lopultakin tarvitaan hankkeiden toteuttamiseen.

EBRD tarjoaa erityisasiantuntemusta tuesta ja lainasta muodostuvien rahoituspakettien suunnitteluun, mukaan luettuina julkis- ja yksityissektorin kumppanuusjärjestelyt. EBRD voi myöntää luottoa suoraan kunnille ja huoltoyhtiöille ilman valtion takausta, mikä tuo uutta joustavuutta ISPan kanssa tehtävään yhteistyöhön. Komissio on käynnistänyt uudenlaisia rahoitusjärjestelyjä, jotka on tarkoitettu EBRD:n ja ISPan hankkeisiin ja joihin sisältyy ensimmäisen kerran suurien hankkeiden täytäntöönpanoa koskevien avaimet käteen -sopimusten rahoittaminen (esimerkiksi Krakovan jäteveden käsittely).

ISPan ja EBRD:n yhdessä rahoittamien hankkeiden lukumäärässä on suuria sektori- ja maakohtaisia eroja. Vuoden 2000 osarahoitetut hankkeet keskittyivät edelleen ympäristösektorille. Vuonna 2000 ISPan ja EBRD:n yhteistyöhankkeet olivat seuraavat:

Taulukko 5: EBRD:n osarahoittamat ISPA-hankkeet

EBRD:n osarahoittamat ISPA-hankkeet		
Maa	Liikennehankkeet	Ympäristöhankkeet
Bulgaria	Ei hankkeita	Ei hankkeita
Tšekin tasavalta	Ei hankkeita	Ei hankkeita
Viro	Ei hankkeita	Ei hankkeita
Unkari	Ei hankkeita	Ei hankkeita
Latvia	Ei hankkeita	Riian vesihanke
Liettua	Ei hankkeita	Ei hankkeita
Puola	Ei hankkeita	Bydgoszcz: vesihuolto, Krakova: jäteveden käsittely, Wroclaw: jäteveden käsittely, Wroclaw: kiinteät jätteet
Romania	Ei hankkeita	Iasi: vesi- ja jätevesijärjestelmän parannustyöt, Constanta: viemäröinnin ja jäteveden puhdistamon kunnostus
Slovakia	Ei hankkeita	Ei hankkeita
Slovenia	Ei hankkeita	Ei hankkeita

4.4. Pohjoismaiset pankit ja rahoituslaitokset

ISPA:n ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana pidettiin useita koordinoitinkokouksia ja vaihdettiin hanketason tietoja. Pohjoismaiden investointipankin (NIB) ja Pohjoismaisen ympäristörahoitusyhtiön (NEFCO) kanssa vuonna 2000 tehty yhteistyö on johtanut kahden Latviaan sijoittuvan hankkeen osarahoitukseen. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 36,07 miljoonaa euroa, josta Pohjoismaiden investointipankin osuus on 1,818 miljoonaa euroa ja Pohjoismaisen ympäristörahoitusyhtiön osuus 2,294 miljoonaa euroa. Myös Swedish International Development Corporation Agency (SIDA) osallistui ympäristöhankkeen rahoitukseen Virossa.

Taulukko 6: NIB:n ja NEFCO:n osarahoittamat ISPA-hankkeet

NIB:n, NEFCO:n tai SIDA:n osarahoittamat ISPA-hankkeet		
Maa	Liikennehankkeet	Ympäristöhankkeet
Viro	Ei hankkeita	Tallinnan kaatopaikka, vaihe 1 (SIDA)
Latvia	Ei hankkeita	Jelgavan vesihanke (NIB ja NEFCO) Ventspilsin vesihanke (NEFCO)

5. TEKINEN APU

5.1. Selvitys varojen käytöstä vuonna 2000

Budjettikohtaan B7-020A vuodelle 2000 varatut määrärahat olivat 19 044 000 euroa. Näistä varoista komissio sitoi 11 270 941 euroa vuoden 2000 teknisen avun hankkeisiin. Varoista 7 400 000 euroa siirrettiin budjettikohtaan B7-020 käytettäväksi tuensaajamaissa tehtäviin investointeihin. Ennalta suunniteltuihin toimiin käytetyt määrät olivat seuraavat:

A. Paikallinen tekninen apu

Seitsemän miljoonaa euroa osoitettiin komission edustustojen palveluksessa olevan pätevän teknisen henkilöstön lisäämiseen. Maksusitoumus on tarkoitettu paikallisen lisähenkilöstön palkanmaksuun kolmen vuoden ajalle. Varoja hallinnoi ulkosuhteiden pääosasto. Aluepolitiikasta vastaava pääjohtaja on antanut tarvittavat valtuudet ja ohjeet. Ensimmäiset paikalliset sopimukset on tehty.

B. Teknisiä erityistehtäviä koskeva puitesopimus

Sekä liikenne- että ympäristösektorilla allekirjoitettiin puitesopimukset. Maksusitoumus on määrältään 4 miljoonaa euroa, ja se jakaantuu tasan liikennesektorin (2 miljoonaa euroa) ja ympäristösektorin (2 miljoonaa euroa) kesken. Molempia sektoreita koskevat ehdotukset saatiin kuudelta yritykseltä. Vuonna 2000 varoja osoitettiin 26 erilliseen kohteeseen, joista kahdeksan kuului ympäristösektorille ja 18 liikennesektorille.

Lisäksi komissio antoi vesihankkeen taloudellista arviointia koskevan lyhyen aikavälin toimeksiannon eräessä tuensaajamaista. Toimeksianto oli välttämätön, sillä komissio tarvitsi apua ISPA-tuen osuutta määrittäessä, koska edellä mainitut puitesopimukset eivät kata taloudellista arviointia. Budjetin tähän toimeksiantoon varattu maksusitoumus oli 13 050 euroa.

C. EIP:n kanssa tehty puitesopimus

Sopimus EIP:n kanssa tehtiin tänä vuonna, ja sillä varmistettiin pankin teknisen henkilöstön asiantuntemuksen hyödyntäminen kuuden vuoden ajan. EAKR ja koheesiorahasto ovat tehneet pankin kanssa vastaavanlaiset rinnakkaissopimukset. Pankille vuosittain esitettävien hankkeiden lukumäärä on rajattu. Tätä toimeksiantoa koskevaksi maksusitoumukseksi oli budjetissa varattu 210 000 euroa.

Hakemuksista saatu kokemus osoitti kuitenkin, että tuensaajamailla oli vaikeuksia ympäristövaikutusten analysointia koskevan yhteisön direktiivin säännösten soveltamisessa sekä vaadittujen lausuntojen ja vakuuksien toimittamisessa. Ympäristövaikutusten analysointimenetelmiä, jotka vastaavat yhteisön vaatimuksia, on sovellettava kaikkiin ISPasta tuettuihin toimenpiteisiin. Tukihakemusten käsittelyssä toistuvasti esiintulleiden heikkouksien ja puutteiden vuoksi komission yksiköt (aluepolitiikan ja ympäristöasioiden pääosastot) päättivät järjestää kaikissa

maissa erityisiä kahden päivän seminaareja, joiden aiheena oli ympäristövaikutusten analysointi.

Seminaarien valmistelu ja esitykset sekä tukimateriaalin toimitukset järjestettiin edellä B kohdassa. mainitun puitesopimuksen ympäristövaroista. Seminaarit pidettiin vuoden 2001 alkupuoliskolla.

5.2. Teknisen avun sopimukseen osoitetut budjettivarat

Taulukko 7: Teknisen avun sopimukseen kohdistetut budjettivarat				
Varainhoitovuoden 2000 sopimukset budjettikohdan B7– 020A mukaan				
Yrityksen nimi	Sopimus-tyyppi	Asiantunte-muksen ala	Sopimuk-sen määrä (euroa)	Hyväksytyt menot vuonna 2000 (euroa)
Kampsax	Puitesopimus	TA-liikenne	2 000 000	223 769
Brown & Root	Puitesopimus	TA-liikenne		
Tractebel	Puitesopimus	TA-ympäristö	2 000 000	226 880
Halcrow	Puitesopimus	TA-ympäristö		
EIP	Puitesopimus	Hanketarkastelu	210 000	27 000
BCT	TA-sopimus	ISPA-hakemus Ostravan viemä-röintihankkeeseen	13 050	13 050
TA ympäristö-vaikutusten analysointi-seminaareille	Avustus	Seminaarit 10 tuensajaamaassa	47 891	0
10 edustustoa	Varojen siirto	Henkilöstö-koulutus	7 000 000	0
		YHTEENSÄ	11 270 941	490 699

6. TOIMIELINTEN VÄLINEN VUOROPUHELU, TIEDOTUS JA JULKISUUS

6.1. Tiedottaminen jäsenvaltioille ja tuensajaamaille

Tiedot jäsenvaltioille välittyvät ensi sijassa ISPA-hallintokomitealta, joka kokoontui viisi kertaa vuonna 2000. Hallintokomitean jäsenet antoivat myönteisen lausunnon 85 hankkeesta (joista kymmenen koski vuoden 2001 budjetin maksusitoumuksia). Jäsenet käsittelivät myös liikenne- ja ympäristöalan kansallisiin strategioihin liittyvää tietoa sekä lukuisia horisontaalisia kysymyksiä, kuten:

- liikenne- ja ympäristöhankkeiden ISPA-tukea koskevia puiteasiakirjoja
- hankkeiden hakulomakkeiden esitystapaa
- "saastuttaja maksaa" -periaatteen soveltamista
- kolmen liittymistä edeltävän välineen koordinoointia

- Euroopan komission teknisen avun käyttöä koskevia ohjeita
- kansallisesta rahastosta ISPA-maksuille kertyneen koron käyttöä ja
- tuensaajamaiden kanssa pidettyä seminaaria koskevaa kertomusta (katso jäljempänä).

Komissio laati hankkeiden julkisuutta koskevat säännöt, kuten ISPA-asetuksen 13 artiklassa edellytetään, ja ne saivat ISPA-komitealta myönteisen lausunnon kesäkuussa 2000.

Tuensaajamaille jaettiin tietoa 4. ja 5. toukokuuta 2000 pidetyssä avausseminaarissa, jossa kerrottiin ISPA:n käynnistämisestä. Tähän kokoukseen osallistuivat kansalliset ISPA-koordinaattorit (komission kanssa tehtävää ISPA-yhteistyötä varten perustettu kansallinen keskuselin), kansallisen rahaston edustajat (kansallinen väline, jonka kautta yhteisön tuki kanavoidaan), linjaministeriöiden ja tuensaajamaissa sijaitsevien komission edustustojen edustajat.

ISPA-seminaarissa esiteltiin komission ISPAa varten laatima käsikirja painottaen hankkeiden ohjelmatyötä, tutkimista, täytäntöönpanoa ja seuranta. Seminaari tarjosi samalla tilaisuuden keskustella strategioiden kehittämiseen liittyvistä kysymyksistä, kuten liikenne- ja ympäristöhankeista, julkisia hankintoja koskevista säännöistä, ympäristövaikutusten arvioinnista, kansainvälisten rahoituslaitosten osallistumisesta rahoitukseen sekä julkisen ja yksityisen sektorin välisistä kumppanuuksista.

Seminaarin aikana järjestettiin kahdenvälisiä tapaamisia, joissa pohdittiin kunkin maan valmisteilla olevia hankkeita ja täytäntöönpanon vaatimia järjestelyjä. On myös syytä mainita, että ISPA oli keskeisenä aiheena kymmenen yleiseurooppalaisen liikennekäytävän puheenjohtajien välisessä kokouksessa, jonka komissio järjesti 7. joulukuuta 2000. Kokouksessa pystyttiin antamaan jäsenvaltioiden ja tuensaajamaiden liikenneministeriöiden edustajille kattava yleiskatsaus ISPA-välineeseen. Komissio valmisteli myös ISPAan liittyvien ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä ja soveltamista koskevan seminaarisarjan. Seminaarit pidettiin tuensaajamaissa vuoden 2001 keväällä.

6.2. Vuoropuhelu hallituksista riippumattomien järjestöjen kanssa

Aluepolitiikan pääosasto osallistui ympäristöasioiden pääosaston hallituksista riippumattomien järjestöjen kanssa järjestämään vuoropuheluhankkeeseen, joka alkoi vuoden 1999 puolivälissä. Kyseessä on sarja kokouksia, jotka pidetään useiden komission pääosastojen (mutta etupäässä ympäristöasioiden pääosaston) virkamiesten ja jäsenvaltioiden sekä tuensaajamaiden hallituksista riippumattomien ympäristöjärjestöjen edustajien välillä. Vuoropuhelun tavoitteina on antaa hallituksista riippumattomille järjestöille tietoa laajentumisprosessista ja mahdollisuus ilmaista oma mielipiteensä komissiolle. Vuoropuhelukokoukset järjestää ja toteuttaa Regional Environmental Centre for Central and Eastern Europe (REC), joka on osittain EY:n rahoittama.

Tähän mennessä vuoropuheluryhmä on kokoontunut kolme kertaa, kerran Brysselissä lokakuussa 1999, toisen kerran Unkarin Szentendressä kesäkuussa 2000 ja kolmannen kerran Brysselissä marraskuussa 2000. Vuodelle 2001 on myös suunniteltu kokousta.

Kolmannen kokouksen aikana aluepolitiikan pääosasto järjesti hallituksista riippumattomien järjestöjen kanssa tilaisuuden, jossa keskusteltiin ISPA-ohjelmatyön edistymisestä sekä ympäristö- ja liikennepolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä. Aluepolitiikan pääosasto selvitti hankkeiden valinnassa noudatettavaa lähestymistapaa ja hyväksymismenettelyjä. Hallituksista riippumattomien järjestöjen edustajat olivat tyytyväisiä keskustelujen avoimuuteen ja mahdollisuuteen saada ensikäden tietoa ISPA-ohjelmatyöstä ja -menettelyistä.

6.3. Tiedotus ja julkisuus

Aluepolitiikan pääosasto on järjestänyt useita seminaareja ja koulutustilaisuuksia sekä päätoimipaikkansa henkilöstölle että komission tuensaajamaissa sijaitseville edustustoille, jotka ovat mukana ISPA-rahoituksessa. Tilaisuuksiin kuului toukokuussa 2000 järjestetty seminaari, jossa ISPA:n menettelykäsikirja esiteltiin, sekä useita ISPA:n henkilöstölle huhtikuussa pidettyjä erityisiä koulutustilaisuuksia. Henkilöstö osallistui myös paikan päällä tapahtuvaan koulutukseen sekä Belgiassa että niissä maissa, joiden kanssa se on suoraan tekemisissä.

Lukuisat julkiset ja yksityiset tuensaajamaissa, mutta myös jäsenvaltioissa toimivat organisaatiot pyysivät ISPA:n edustajia selostamaan ISPA:n toimintaa. Vastatakseen esitettyihin pyyntöihin ISPA:n henkilöstö on järjestänyt useita tiedotustilaisuuksia.

Aluepolitiikan pääosaston Inforegio-sivustoa käytetään ISPA-välineen tunnetuksi tekemiseen. Sivuston ISPA-sivut sisältävät asetustekstit, käsikirjat, hakemuslomakkeet, menettelytavat, useampia ISPA-esitteitä sekä pääosaston yhteystiedot. Lisäksi Internet-sivuilla on tietoa hankkeista, jotka ovat saaneet myönteisen lausunnon hallintokomitealta. Sivuille on myös linkit muille Internet-sivuille, jotka koskevat laajentumista ja ISPasta rahoitettavien sopimusten tarjouspyyntömenettelyä:

http://www.inforegio.cec.eu.int/wbpro/ispa/ispa_en.htm

<http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>

Kaikesta Internet-sivuston sisältämästä tiedosta on saatavilla myös paperiversio. Esitteistä voidaan mainita "ISPA in a nutshell" ja "How can companies participate in ISPA projects?".